

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.013.42

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20442534>

Іншомовна підготовка як складова професійної компетентності майбутнього лікаря

Чорноус Віра Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін

КЗВО «Рівненська медична академія»

<https://orcid.org/0000-0003-3756-1269>

Гусар Галина Йосипівна

старший викладач циклової комісії іноземних мов

Рівненський медичний коледж

Прийнято: 08.05.2026 | Опубліковано: 29.05.2026

***Анотація.** Стаття присвячена ролі іншомовної підготовки як важливої складової професійної компетентності майбутнього лікаря. Визначається значення володіння іноземною мовою, зокрема англійською для професійного розвитку медичних працівників, їхньої мобільності, а також інтеграції в міжнародну медичну спільноту. Визначено, що знання іноземних мов відкриває доступ до сучасних медичних досліджень, новітніх технологій та методик лікування, а також сприяє розвитку комунікативних навичок, необхідних для ефективної взаємодії з іноземними пацієнтами та колегами.*

У статті розглядаються основні методи та підходи до іншомовної підготовки в медичних навчальних закладах вищої освіти, а також важливість стандартизації та підтримки викладачів на різних рівнях

організації навчального процесу. Висвітлюються переваги іншомовної підготовки для професійного зростання лікарів, підвищення їх конкурентоспроможності та участі у міжнародних проектах.

Описано особливості іншомовної професійної підготовки у закладах вищої освіти та її структурні компоненти. Проведено теоретичний аналіз понять «професійна освіта», «іншомовна професійна підготовка». Виділено методичні підходи, що застосовуються під час професійної підготовки майбутніх лікарів, а також розглянуто можливості формування іншомовної професійної підготовки.

Встановлено, що розвиток іншомовної підготовки майбутнього лікаря включає формування вміння застосовувати здобуті знання для вирішення професійних завдань в іншомовному середовищі. Це передбачає гнучкість системи знань з оптимальним поєднанням предметного та проблемного підходів до навчання. Важливою умовою є використання навчально-методичних матеріалів для ефективного засвоєння іншомовної кваліфікації лікаря, а також постійний розвиток змісту професійного навчання і засвоєння іноземної мови за принципом інтеграції.

***Ключові слова:** іншомовна підготовка, майбутній медичний працівник, професійна компетентність, вища освіта, професійна освіта.*

Foreign language training as a component of the professional competence of the future doctor

Vira Chornous,

Candidate of pedagogical sciences, docent

Associate professor of the department of social and humanitarian disciplines

Municipal establishment of higher education “Rivne Medical Academy”

<https://orcid.org/0000-0003-3756-1269>

Husar Halyna

Senior lecturer of the Foreign Languages Department

Rivne medical college

***Abstract.** The article is dedicated to the role of foreign language training as an important component of professional competence of future doctors. It defines the significance of foreign language proficiency, particularly English, for the professional development of healthcare workers, their mobility and integration into international medical community. It is established that knowledge of foreign language provides access to modern medical research, new technologies and treatment methods, and contributes to the development of communication skills necessary for effective interaction with foreign patients and colleagues.*

The article discusses the main methods and approaches to foreign language training in higher medical education institutions, as well as the importance of standardization and support for teachers at different levels of the educational process. It highlights the advantages of foreign languages training for the professional growth of doctors, enhancing their competitiveness and participation in international projects.

The article describes the features of foreign language professional training in higher education institutions and its structural components. A theoretical analysis of the concepts of “professional education” and “foreign language professional training” is conducted. Methodical approaches used in the professional training of future doctors are defined, and the possibilities for the formation of foreign language professional training are examined.

It is established that the development of foreign language training for future doctors involves the ability to apply acquired knowledge to solve professional tasks in a foreign language environment. This implies the flexibility of the knowledge system with the optimal combination of subject-based and problem-based

approaches to learning. An important condition is the use of educational and methodological materials for the effective acquisition of foreign language qualification by doctors, as well as, continuous development of the content of professional training and acquisition of a foreign language based on the principle of integration.

Keywords: *foreign language training, future healthcare worker, professional competence, higher education, professional education.*

Вступ. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції медичної науки у світовий простір іншомовна підготовка стає невід'ємною складовою професійної компетентності майбутнього лікаря. Знання іноземної мови, насамперед англійської як мови міжнародної медицини, відкриває доступ до новітніх наукових досліджень, сприяє професійному розвитку та підвищує якість медичної допомоги. Іншомовна підготовка є важливим елементом професійної компетентності майбутнього лікаря, адже глобалізація охорони здоров'я, міжнародні медичні дослідження, а також співпраця з іноземними колегами у багатьох випадках вимагають високого рівня володіння іноземними мовами.

Інтернаціоналізація медичної освіти, зростання потреби у співпраці між фахівцями з різних країн, доступ до міжнародних наукових джерел, участь у конференціях і клінічних стажуваннях вимагають від майбутніх лікарів вільного володіння іноземними мовами, насамперед англійською. Професійна компетентність майбутнього лікаря охоплює не лише ґрунтовні знання з медичних дисциплін, а й уміння ефективно спілкуватися, аналізувати інформацію, приймати рішення та постійно вдосконалювати свої навички. У цьому контексті іншомовна підготовка відіграє важливу роль, оскільки забезпечує можливість комунікації з іноземними пацієнтами, участі в міжнародних конференціях, стажування та наукових проектах. Водночас

підвищення мобільності пацієнтів та активне використання міжнародних медичних протоколів і стандартів роблять іншомовну комунікацію невід'ємною частиною щоденної практики лікаря.

Іншомовна компетентність не є вузькою додатковою навичкою, вона стає ключовою професійною компетентністю, що визначає здатність майбутнього лікаря бути конкурентоспроможним на міжнародному ринку праці, брати участь у глобальних наукових проєктах, правильно інтерпретувати сучасні наукові джерела та ефективно спілкуватися з пацієнтами іншої мовної спільноти. Незважаючи на це, у вітчизняній системі медичної освіти ще недостатньо інтегровані ефективні моделі іншомовної підготовки, орієнтовані на потреби майбутніх медичних працівників. Існує потреба у вдосконаленні підходів до формування професійної іншомовної компетентності, що включала б не лише загальне володіння іноземною мовою, але й спеціалізовану медичну термінологію, професійне спілкування та комунікацію в клінічних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє багатогранність досліджуваної проблеми, яка знайшла своє відображення у працях численних науковців. Професійну іншомовну підготовку майбутніх медиків у контексті міжнародної співпраці вивчала А. Буровицька [1]; теоретичні основи концепції професійної іншомовної підготовки фахівців – Н. Вовчаста [2]; формування творчих умінь студентів через поза аудиторну діяльність стало основою наукових праць О. Медведєвої [5]. О. Мирошніченко розглядав опрацювання фахової іншомовної літератури студентами медичних університетів [6]. Л. Русалкіна досліджувала специфіку іншомовної професійної підготовки майбутніх лікарів у закладах вищої освіти [10].

Важливий внесок у розвиток системи сучасної іншомовної підготовки майбутніх медичних працівників зробили вітчизняні вчені. Питання підвищення ефективності іншомовної освіти у вищій школі шляхом надання

ій професійної спрямованості висвітлені в працях таких дослідників як О. Бігич, Г. Гринюк, І. Задорожня, О. Квасова, С. Кіржнер, Л. Коноplenко, Г. Кравчук, Н. Скляренко, О. Тарнопольський та інші. Питання застосування інноваційних технологій у процесі іншомовної підготовки (М. Бовленко, О. Полат, Г. Попова та ін.); проблеми іншомовного спілкування (І. Глазкова, Л. Кравчук, С. Рогова та ін.); формування професійної спрямованості іншомовної компетентності фахівців (І. Баценко, В. Коростильов, Є. Мірошниченко та ін.). Проте, у зв'язку з сучасними змінами у сучасному суспільстві, проблема іншомовної професійної підготовки медичних фахівців у закладах вищої освіти потребує подальшого дослідження, визначення провідних тенденцій її розвитку та функціонування.

Мета роботи — дослідити роль іншомовної підготовки як невід'ємної складової професійної компетентності майбутнього лікаря, а також визначити основні аспекти її впровадження в медичну освіту для забезпечення високого рівня підготовки спеціалістів, здатних ефективно працювати в умовах міжнародної співпраці та глобалізації охорони здоров'я.

Матеріали і методи: у дослідженні використовувались загально наукові методи: бібліосемантичний для збору інформації, описовий метод у його дедуктивній та індуктивній спрямованості, метод системного аналізу.

Результати дослідження. Професійно орієнтована іншомовна підготовка «реалізується через моделювання майбутньої професійної діяльності майбутнього фахівця, враховуючи її ціннісні аспекти, що сприяє підвищенню мотивації. Майбутні лікарі повинні мати можливість на практиці застосовувати знання мовленнєвих структур і моделей, а також демонструвати високу майстерність у використанні цих навичок. Завдяки професійній діяльності певні особистісні якості об'єднуються у певну систему, визначаючи ключові напрямки фахової спеціалізації» [10, с. 280].

Зокрема, професійно орієнтована англomовна компетентність майбутнього лікаря трактується як «інтегративна якість фахівця, що охоплює мовні, мовленнєві та професійні знання, вміння і навички, а також здатність досягати комунікативної мети під час професійного англomовного спілкування» [11, с. 273].

О. Нітенко розглядає іншомовну комунікативну діяльність як системне оволодіння іноземною мовою на основі міждисциплінарної інтеграції з урахуванням індивідуальних якостей особистості, що спрямоване на досягнення певного рівня професійної іншомовної комунікативної компетентності, що забезпечує міжкультурне спілкування для вирішення професійних завдань у полікультурному глобалізованому суспільстві [8].

Необхідно зазначити, що результатом іншомовної професійної підготовки майбутніх медичних працівників є сформованість професійної іншомовної компетентності, яка розглядається як:

- внутрішня готовність і здатність до іншомовного мовленнєвого спілкування та комунікації іноземною мовою;
- система, що включає комунікативні та пізнавальні здібності, пізнавальну активність, мотивацію, креативність та готовність до іншомовного спілкування;
- готовність до іншомовної діяльності в різних сферах відповідно до пріоритетів особистості;
- функціональну мовну спроможність, що включає передачу, інтерпретацію та обговорення значення, що передбачає взаємодію між кількома індивідами, які належать до однієї чи різних мовних спільнот;
- здатність функціонувати в реальних умовах спілкування, в обміні інформацією, де мовна спроможність повинна адаптуватися до отримання інформації як лінгвістичного та і пара лінгвістичного характеру [2, с. 61].

Важливою умовою ефективної іншомовної підготовки є її професійна спрямованість. Викладання іноземної мови у медичних закладах вищої освіти має бути зорієнтоване на розвиток навичок читання спеціалізованої літератури, ведення професійного діалогу, написання наукових робіт та ведення медичної документації. Іншомовна підготовка забезпечує доступ до сучасних знань, сприяє професійному розвитку, підвищує якість медичної допомоги та розширює можливості для міжнародної співпраці. У зв'язку з цим, удосконалення методів іншомовної підготовки у медичній освіті є одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної системи підготовки майбутніх медичних працівників.

Огляд психолого-педагогічної літератури показує, що організація професійно орієнтованої підготовки з іноземної мови вимагає вирішення ряду психолого-педагогічних завдань. Серед них — визначення мети, забезпечення мотивації студентів, відбір і структуризація навчального матеріалу з урахуванням міждисциплінарної інтеграції, врахування психологічних особливостей особистості, вибір та застосування ефективних підходів до навчання, а також створення і реалізація організаційно-педагогічних умов для цього процесу [8].

Основним завданням професійно орієнтованої підготовки з іноземної мови є адаптація змісту та методів навчання до специфічних вимог професії, що дозволяє студентам не лише засвоїти мовні навички, але й застосовувати їх у реальних професійних ситуаціях. Це передбачає інтеграцію мовних знань із професійною діяльністю, що дає змогу майбутнім лікарям не лише володіти іноземною мовою на базовому рівні, а й використовувати її для виконання специфічних завдань, таких як спілкування з іноземними колегами, робота з професійною документацією та участь у міжнародних наукових чи виробничих проєктах. Крім того, професійно орієнтоване навчання повинно враховувати різні психологічні аспекти розвитку студентів, такі як рівень

їхньої мотивації, інтелектуальний потенціал, здатність до самоорганізації та управління навчальним процесом. Важливим є не лише засвоєння мовних структур, а й формування здатності адаптувати ці знання в умовах професійної діяльності, де кожна ситуація вимагає індивідуального підходу і гнучкості в застосуванні іноземної мови.

Теоретична підготовка фахівця є важливою у формуванні іншомовної компетентності, однак без зв'язку з його професійною діяльністю вона не має практичного значення. У систему педагогічних цінностей професійної підготовки, а саме формування професійно-комунікативної підготовленості студента вчені (О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін.) включають такі аспекти:

- визначення професійно-пізнавальних проблем під час вивчення теми;
- постановка цілей пізнавальної діяльності;
- виявлення основних ідей у навчальній дисципліні та темах, які допомагають вирішувати ці проблеми;
- розробка етапів розв'язання пізнавальних завдань і проблем;
- визначення перспектив розвитку пізнавальної діяльності та професійної підготовки [3, с. 253].

Професійно-орієнтоване навчання має на меті не тільки передачу теоретичних знань, але й їх ефективне застосування в умовах практичної діяльності. Для цього важливо, щоб студенти не лише вивчали окремі аспекти дисциплін, а також розуміли, як ці знання взаємопов'язані з реальними професійними ситуаціями. Окрім цього, розвиток критичного мислення, здатність до аналізу та оцінки інформації, що стосується їхньої професійної сфери, є ключовими складовими формування професійної компетентності.

Також важливим аспектом є підготовка до ефективної комунікації в рамках професійної діяльності, що включає як вербальні, так і невербальні компоненти. У цьому контексті необхідно формувати вміння працювати в

команді, здійснювати професійну взаємодію з клієнтами, колегами та іншими учасниками робочого процесу, а також володіти навичками ведення переговорів, створення звітів і документів, що відповідають стандартам професійної сфери.

Зі змінами в глобальній медичній сфері, зростаючими вимогами до мобільності лікарів і міжнародної співпраці, іншомовна підготовка має значний потенціал для подальшого розвитку. Важливою є інтеграція сучасних підходів у навчальний процес, які дозволяють лікарям не лише вивчати іноземні мови, але й застосовувати їх безпосередньо у своїй професійній діяльності. Впровадження новітніх методик, а також активне використання інформаційно-комунікаційних технологій допоможе підготувати лікарів, здатних працювати на міжнародному рівні та відповідати сучасним вимогам медицини.

Згідно з Болонським процесом, до якого Україна приєдналась ще у 2005 році, реформа освіти передбачає надання закладам вищої освіти більше автономії. Однак, це може стати фактором, який ускладнить реформування викладання англійської мови за професійним спрямуванням [9]. Встановлення єдиних стандартів не означає обмеження свободи викладачів, оскільки формування програми дає можливість для творчості та вибору методів для викладання. Стандартизація в медичній освіті допоможе навчати студентів на високому рівні навіть тих викладачів, які мають менший досвід, а також відповідає високим стандартам, що існують у самій медичній сфері [10]. Важливою також є методична підтримка викладачів не тільки на рівні кафедр чи навчальних закладів, а й на державному рівні, що сприятиме становленню стандартів викладання іноземних мов за професійним спрямуванням.

Медична освіта потребує спеціалізованої іншомовної підготовки, яка орієнтована не лише на вивчення загальних мовних навичок, а й на здобуття

знань, що стосуються конкретної професії. Іноземна мова повинна бути інтегрована в медичні дисципліни та стосується таких аспектів:

- медична термінологія - лікарі повинні володіти професійною термінологією іноземною мовою, що дозволяє їм інтерпретувати медичні статті, обговорювати випадки з колегами, а також правильно заповнювати медичні документи, що використовуються на міжнародному рівні;
- комунікація з пацієнтами - вміння спілкуватися з пацієнтами на іншій мові є критично важливим, особливо у випадках, коли лікар працює з іноземними пацієнтами або в міжнародних клініках. Володіння мовою дає можливість точно донести до пацієнта інформацію про діагноз, методи лікування, побічні ефекти ліків і рекомендації щодо здоров'я;
- професійне спілкування - вміння взаємодіяти з іншими медичними працівниками, обговорювати медичні ситуації, наукові статті та новітні методи лікування англійською або іншою іноземною мовою є важливим аспектом для лікаря, що прагне до професійного розвитку.

Знання іноземної мови, зокрема англійської, є одним із ключових чинників підвищення мобільності медичних працівників, як в освітній, так і професійній сфері, що є основою для активного інтеграційного процесу в медичній галузі сучасної України. Володіння іноземною мовою дозволяє здійснювати комунікацію з колегами як на побутовому, так і на професійному рівні, сприяє встановленню контактів та обміну інформацією. Важливо зауважити, що знання мови впливає не тільки на зовнішню мобільність, а й на внутрішню. Український ринок праці сьогодні характеризується низькою динамічністю та обмеженою внутрішньою мобільністю, що може стати суттєвою альтернативою еміграції висококваліфікованих професіоналів [4].

Знання англійської мови дає можливість майбутнім медичним працівникам можливість доступу до іноземних освітніх та професійних ресурсів, розширює можливості для обміну досвідом з міжнародними

колегами. Сприяє налагодженню професійних відносин і розвитку міжнародного співробітництва, що підвищує конкурентоспроможність на ринку праці. Завдяки знанню іноземних мов медичні працівники мають можливість брати участь у міжнародних дослідженнях, клінічних випробуваннях, а також обміні новими методами лікування і медичними технологіями. Це не тільки підвищує їх професійну кваліфікацію, але й дозволяє інтегрувати вітчизняну медицину в глобальну медичну спільноту. Міжнародний обмін досвідом та інноваціями сприяє вдосконаленню медичних практик, оптимізації лікувальних протоколів, а також впровадженню новітніх методик діагностики та терапії, що позитивно впливає на якість медичних послуг в Україні.

Отже, знання іноземної мови для медичних працівників є не лише конкурентною перевагою на ринку праці, а й ключовим елементом інтеграції в міжнародний медичний простір, що має значний вплив на розвиток як особистої кар'єри, так і на покращення медичної сфери в цілому.

Висновки та пропозиції. Іншомовна підготовка є невід'ємною складовою професійної компетентності майбутнього лікаря, що відіграє важливу роль у забезпеченні високого рівня професійного розвитку та мобільності медичних працівників. Володіння іноземною мовою, зокрема англійською, дає лікарю можливість доступу до найновіших наукових досягнень, інноваційних методик лікування та технологій, що активно впроваджуються на міжнародному рівні. Крім того, знання іноземної мови сприяє розвитку професійної комунікації, полегшує взаємодію з іноземними колегами та пацієнтами, а також відкриває нові можливості для кар'єрного зростання та самореалізації.

Іншомовна підготовка дозволяє майбутнім лікарям ефективно працювати в умовах глобалізації охорони здоров'я, бере участь у міжнародних дослідженнях, розширює можливості для професійного обміну досвідом і

сприяє підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці. Важливою є інтеграція мовних знань з професійними навичками, що забезпечує лікарям необхідні інструменти для ефективного виконання їхніх обов'язків у будь-якому професійному середовищі.

Список використаних джерел

1. Буровицька А. (2021). Професійна іншомовна підготовка майбутніх медиків в контексті міжнародної взаємодії. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 38, том 1. С. 141–145.
2. Вовчаста Н. Я.(2017). Теоретичні засади концепції професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. № 49. С. 42–45.
3. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики. (2005). Науково-методичний посібник/ [ред. І.Г. Єрмакова]. 640 с.
4. Мартинова Л. Б. (2017). Якісні параметри людського капіталу у забезпеченні його конкурентоспроможності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 12(2). С. 11-14.
5. Медведєва О. Р. (2008). Формування творчих умінь студентів у позааудиторній виховній роботі : (автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків).
6. Мирошниченко О. А. (2017). Опрацювання іншомовної фахової літератури студентами вищих медичних навчальних закладів. *Young Scientist*. № 12 (52). С. 406–410.
7. Моделі англomовного навчання в медичному університеті / Крушинська Т. Ю., Шарун А. В., Захаров С. В., Степанський Д. О. (2022). *Медичні перспективи*. Т. 27, № 3. С. 50-55.

8. Нітенко О. В. (2015). Іншомовна підготовка фахівців права в трицикловій системі вищої освіти: ювропейський досвід. Київ : Центр учбової літератури. 250 с.
9. Проєкт Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти. URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?>
10. Русалкіна Л. (2018). Специфіка іншомовної професійної підготовки майбутніх лікарів в умовах закладів вищої освіти. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. *Педагогічні науки*. № 3 (62), Т. 2. С. 278–283.
11. Цимбровська Х. І. (2015). Сутність поняття «англомовна професійно орієнтована компетентність в усному мовленні майбутніх лікарів-педіатрів». Вісник ЛДУ БЖД. № 12. С. 268–274.
12. Azkiyaha S. N., Rahmawatia Y., Shohibussirria M., Nisaa Y. F., Sunengsiha N., Mukminin A. (2023). English Proficiency as a Predictor of Academic Performance in the Context of non- English as a Medium of Instruction. *PASAA Journal*. Vol. 65. P. 32-56.
13. Bolito R., West R. (2017). The internationalisation of Ukrainian universities: the English language dimension. Київ: Сталь. 134 с.
14. Crystal D. (2023). English as a global language. 2nd ed. Publisher: Cambridge University Press. 212 p.
15. Eaton J., Baingana F., Abdulaziz M. (2023). The negative impact of global health worker migration, and how it can be addressed. *Public Health*. Volume 225. P. 254-257.